

Laiduntamalla halpaa rehua

Lehtiasteella syötetty laidun on koostumukseltaan ja rehuarvoiltaan hyvää rehua. Haasteena on riittävien syöntimäärien ylläpitäminen sekä tasainen laatu ja määrä koko kesän ajan. Laitumen hyvä satotaso saavutetaan, kun laidunruohon kasvu pysyy yllä ja syöttöjärjestelyt mahdollistavat hyvän hyväksikäytön. Hyvä satotaso on edellytys myös sille, että laidunruoho on kustannuksiltaan kilpailukykyistä.

Eläimelle hyvä laidun

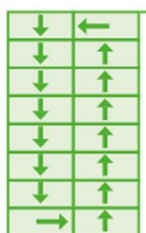
- Laidunruohon hyvä laatu
- Riittävästi syötävää massaa
- Tasainen laatu ja syöntimäärä
- Hyvälaatuinen juomavesi

Varmista laidunten sato ja laatu

- Seuraa laidunten kasvua ennakoivasti
- Seuraa syötön loppukorkeutta
- Siirrä eläimet pois syötetyltä alueelta
- Käytä lisäruokintaa ennakoivasti

Laidunalue kannattaa jakaa kevyillä väliaidoilla pieniin lohkoihin tai siirrettävillä väliaidoilla aidoilla kaistoihin, jotka syötetään yhden tai enintään 3-4 päivän aikana. Näin kasvusto pääsee uuteen kasvuun pian syötön jälkeen, eläinten päivittäiset syöntimäärät pysyvät tasaisina ja saavutetaan hyvä hyväksikäyttö.

LOHKOSYÖTTÖ

Kuvalähde: [Laidunopas emolehmä- ja maitotiloille](#). Oppaasta löytyy myös tietoa erilaisista aitaustarvikkeista: ympärys- ja väliaidat, laidunpyörät ja sähköpaimenet.

Laiduntamalla halpaa rehua

Kun laiduntaminen aloitetaan keväällä ajoissa, kasvuston ollessa 10–20 cm korkeaa, koko laidunalue ehditään syöttämään nopeasti ja kasvusto pysyy lehtevämpänä. Jos laidunala on niukasti, voi syötön aloittaa hieman myöhemmin. Korsiintuneissa kasvustoissa ruoho tallaantuu herkästi ja jää syömättä. Myös ruohon sulavuus ja eläinkohtaiset syöntimäärät alenevat. Jos ruoho ehtii kasvaa noin 40 cm korkeaksi, se kannattaa jo korjata säilörehuksi. Vaihtoehtoisesti laiduntamisen voi aloittaa aikaisin korjatun säilörehun jälkikasvusta.

Laitumen pitää olla kesälläkin ennen syöttöä noin 20–25 cm korkeaa ja tiheää. Jos ruohoa on 1–2 viikon päästä syöttöön tulevilla lohkoilla niukasti, tarvitaan lisää laidunpinta-alaa. Vaihtoehtoisesti eläinten lisäruokinta pitää aloittaa tai sitä pitää lisätä. Jos kasvustot syötetään keskenkasvuisena, eläimillä on vähemmän syötävää, laidunkierto nopeutuu ja kasvustolle jää entistä vähemmän aikaa kasvaa. Jos taas eläimiä pidetään samalla loholla/kaistalla pidempään, ne syövät laitumen tarkempaan. Eläinkohtaiset laidunruohon syöntimäärät alenevat ja laitumen kasvu käynnistyy hitaammin. Laidunta ei pidä syöttää alle 8–12 cm pituiseksi. Erityisen varovainen pitää olla kuivissa olosuhteissa. Laidunten kasvun seurannassa voidaan hyödyntää [laiduntikkua](#) (kuva alla).

Puhdistusniitoilla poistetaan syömättä jäänyt kasvustoa ja torjutaan rikkakasveja. Korren katkaiseminen myös edistää sivuversojen kasvua. Seuraavalle syöttökerralle saadaan tasalaatuista ja lehtevää ruohoa. Haraus levittää lantakasoja, estää aukkojen syntymistä ja ilmastaa nurmea. Myös laidunnurmien siemenseos perustuu timoteihin ja nurminataan. Lisäksi seoksessa voi olla esim. valko- tai alsikeapilaa, englannin raiheinää ja niittyurmikkaa.

Laidunseoksen ominaisuuksia

- Maittavuus
- Hyvä jälkikasvukyky
- Tallauksen kesto

Lisäpinta-alaa laiduntamiseen keskikesän jälkeen voi saada säilörehunurmista ja yksivuotisista laitumista. Yksivuotisiin laitumiin sopivia kasveja ovat esimerkiksi ohra, kaura, italian raiheinä, persianapila ja ruisvirna erilaisina seoksina. Luonnonlaitumia on monen tyyppisiä ja eläinten määrä hehtaaria kohti on sovitettava kasvaneen ruohon määrän mukaisesti.

Lypsylehmillä osa-aikalaidunnus on käytännössä toimiva ratkaisu. Laitumen syöntinopeus g ka/min on hitaampaa kuin navetassa tarjotun säilörehun tai seosrehun. Lypsävät lehmät ehtivät syömään kokopäivälaidunnuksessa hyvälläkin laitumella yleensä noin 14–15 kg ka/pv laidunruohoa. Tämän lisäksi tarvitaan nykyisillä tuotostasoilla huomattavasti lisäruokintaa (ks taulukko alla), pötsin toiminnan varmistamiseksi sekä väki- että karkearehuna tai seosrehuna. Suurehkojen lisäruokintamäärien tarjoaminen pelkkinä lypsyaikoina on sekin haaste.

Laiduntamalla halpaa rehua

Tuotostaso kg EKM/pv	Kg ka /pv yhteensä	Laidunta % ka:sta	Laidunta kg ka/pv	Lisäruokinta kg ka/pv
30	20–21	70	14–15	6–7
		40	8–8,5	11,5–13
		20	4–4,5	15,5–17
40	24–25	50	12–12,5	12–13
		30	7–7,5	17–18
		10	2,5	21,5–22,5

Osa-aikalaiduntaminen ja suurempi lisäruokinnan osuus ruokinnassa tasaa laidunruohon määrällistä ja laadullista vaihtelua. Laiduntamisajankohta voidaan myös valita sääolosuhteiden mukaan; hellepäivinä laiduntamista kuumimpaan aikaan kannattaa välttää. Jos lehmien halutaan hyödyntävän laidunta suurempia määriä, lisäruokintaa pitänee rajoittaa verrattuna täyteen sisäruokintaan. Kokemuksia laidunruohon merkittävästä osuudesta ruokinnassa korkeatuottoisilla lehmillä etenkin automaattilypsyissä on muutamilta yksittäisiltä tiloilta. Käytännössä seosrehun kulutuksen on havaittu hieman pienenevän, jos hyvälaatuista laidunta on tarjolla. Toisaalta pieni määrä laidunta täyden sisäruokinnan lisänä voi myös lisätä tuotosta.

Suuremmissa yksiköissä laidunpinta-alan riittävyys rajoittaa laitumen osuutta ruokinnassa. Kokopäivälaiduntamisessa laidunala tarvitaan hyvällä laitumella syöttölohkolla noin 1 aari/lehmä/pv sekä koko laidunkierrossa alkukesällä noin 0,2 ha/lehmä ja loppukesällä noin 0,4 ha/lehmä. Osa-aikaislaiduntamista voi toteuttaa huomattavasti pienemmillä pinta-aloilla riippuen siitä, mikä on laitumen osuus ruokinnassa. Automaattilypsyissä ovat tärkeitä suorat ja selkeät kulkureitit laitumelle sekä laidunten sijainti navetan välittömässä läheisyydessä.

Emolehmä-vasikkapari ilman lisäruokintaa tarvitsee laidunpinta-alaa vähintään saman verran kuin kokopäiväisesti laiduntava lypsylehmä (taulukko alla). Heikko laidun heijastuu vasikan kasvuun sekä emän maitotuotoksen että vasikan oman laidunruohon syönnin alenemisen kautta. Ummessa olevien lehmien ja uudistuseläinten tarvitsema laidunruohon määrä ja vastaavasti myös laidunpinta-alan tarve on pienempi. Lisärehuksi riittää yleensä karkearehu. Jos lisärehua tarjotaan laitumella, tähän tarkoitukseen kannattaa varata erikseen heikkosatoisempi tai uudistusvuorossa oleva ns. parkkilohko.

Eläinryhmä	Laidunruohon tarve ainoana rehuna kg ka/pv
Emolehmä ja vasikka	13–17
Ummessaolevat lypsylehmät ja syyspoikivat emolehmät	8–10
Siemennetyt hiehot	8–9
Nuoremmat hiehot	5–7
Muista aina kivennäistäydennysrehu	

Alle puolivuotiaiden eläinten laiduntaminen vaatii ehdottomasti sääsuojan ja lisäruokintaa. Etenkin jatkuvasti laidunkäytössä olevilla alueilla on myös sisäloisten saannin riski. Yleisiä

Laiduntamalla halpaa rehua

oireita ovat laihtuminen, huono kasvu, ripuli ja hengitystieoireet. Oireita voi esiintyä myös laidunkauden jälkeisellä sisäruokintakaudella.

Kaikkien eläinten laiduntamisessa on muistettava hyvät kulkureitit ja vesihuolto. Juottopisteet on myös puhdistettava säännöllisesti; juoma-altaisiin kertyy biofilmiä lämpimissä oloissa hyvin nopeasti. Laidunalueiden ympärysaidat kannattaa rakentaa tukeviksi, jolloin ne tarvitsevat vähemmän seurantaa ja ylläpitoa. Sähköpaimenia pystyy hyödyntämään myös etälaitumilla mm akkujen tai aurinkopaneelien avulla.

Laiduntamisen etuja

Parantunut sorkkaterveys

Vahvistunut lihaskunto

Kiimojen näkyminen

Parempi utareterveys

Laiduntaminen vaatii paneutumista, mutta onnistuneesti toteutettuna sillä on monia etuja. Näillä saavutettavan taloudellisen hyödyn määrittäminen on haastavaa. Laiduntamista tuetaan mm eläinten hyvinvointikorvauksen kautta.

[Ruotsalaisia koetuloksia laiduntamisesta automaattilypsyssä suomeksi koottuna](#)